

A versenyző kódja: KVM .....

VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM

**Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű
Vegyipari, Környezetvédelmi és
Informatikai Szakközépiskola**

Budapest, Thököly út 48-54.

XV. KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI ORSZÁGOS SZAKMAI TANULMÁNYI VERSENY

DÖNTŐ GYAKORLATI FELADAT

Szakképesítés: Környezetvédelmi technikus, Környezetvédelmi mérés-technikai elágazás
OKJ szám: 54 850 01 0010 54 04

Vizsgarészhez rendelt követelménymodul azonosítója, megnevezése:
1219-06 Környezetvédelmi mérés-technikai feladatok

Vizsgarészhez rendelt vizsgafeladat száma, megnevezése:
1219-06/1 Környezetvédelmi mérés-technikai vizsgálatok és értékelésük

Jóváhagyta:

Budapest, 2012. április 3-4.

Elérhető maximális pontszám: 100 pont

A kidolgozás időtartama: 60 perc

Elért pontszám:

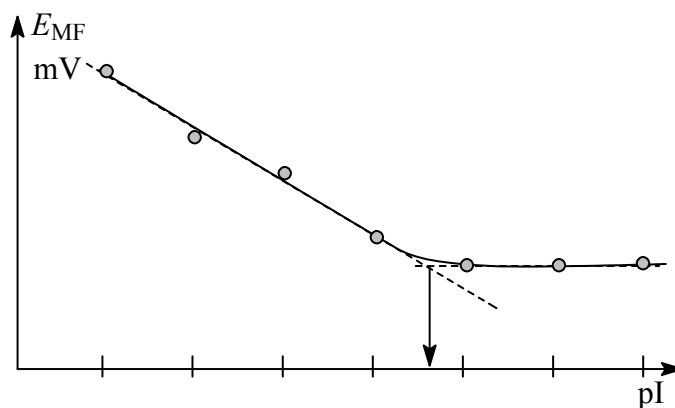
2012

**NEMZETI MUNKAÜGYI HIVATAL
SZAK- ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI IGAZGATÓSÁG**

Jódhiányos ivóvizek direkt potenciometriás vizsgálata, a módszer alsó kimutatási határának meghatározása

Ahol az ivóvizek nem, vagy csak elenyésző mennyiségben tartalmaznak jódot (jodidot), ott népegészségügyi céllal kálium-jodidot kevernek a konyhasóhoz, megelőzve a jódhiányos betegségek kialakulását.

Laboratóriumában ilyen ivóvizeket vizsgálnak direkt potenciometriás módszerrel. Ehhez azonban meg kell határozni a módszer alsó kimutatási határát. Az ionszelektív elektródok alsó kimutatási határát az alábbi ábrán a két egyenes metszéspontja adja. A metszéspontot levetítve az x -tengelyre meghatározható az a legkisebb koncentráció, amit alsó kimutatási határnak definiálunk.

1. ábra

A feladat végrehajtása

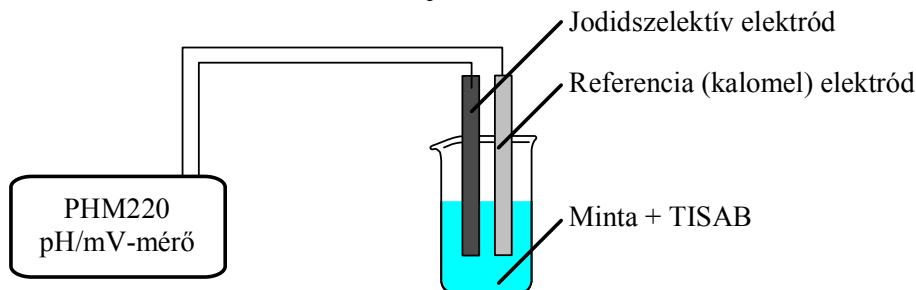
Készen talál $0,100 \text{ mol/dm}^3$ koncentrációjú KI-oldatot. Ezt 10-szeres hígításokkal kb. 10^{-8} mol/dm^3 koncentrációig hígítsa le!

Az oldatsorozat tagjai legyenek: $10^{-1} - 10^{-2} - 10^{-3} - 10^{-4} - 10^{-5} - 10^{-6} - 10^{-7} - 10^{-8} \text{ mol/dm}^3$.

Mindegyik oldatból pipettázzon ki egy-egy 50 cm^3 -es főzőpohárba 10 cm^3 -t. Adjon az oldatokhoz 10 cm^3 2 mol/dm^3 koncentrációjú NaNO_3 -oldatot (az azonos ionerősség beállítás céljából – TISAB oldat).

Mindegyik oldatba merítse be a jodid szelektív-kalomel elektród párt és mérje meg a kialakult potenciálkülönbséget (elektromotoros erőt). Az egyes mérések között ioncserélt vízzel öblítse le az elektródokat, majd itassa le az elektródokról a maradék vízcseppeket.

A méréshez használt berendezés összeállítási rajza:

2. ábra

Milliméterpapíron (vagy Excelben) készítsen egy diagramot! A függőleges tengelyen a mért mV legyen, vízszintes tengelyen pedig a jodidion koncentrációjának a logaritmus, szorozva (-1) -gyel, azaz a pI . [$pI = -\lg c(I^-)$]

Határozza meg a jodidion alsó kimutatási határát mol/dm^3 mértékegységben!

Szükséges eszközök és oldatok

- PHM220 pH/mV-mérő ionszelektív és referencia elektródokkal
- 10 ml-es pipetta
- 7 db 100 cm³-es mérőlombik
- 8 db kis főzőpohár (kb. 50 cm³-es)
- 0,1 mol/dm³-es KI oldat
- 2 mol/dm³-es NaNO₃ oldat (TISAB)
- ioncserélt víz
- papírvatta

A PHM220 pH/mV-mérő rövid kezelési útmutatója

A készülék a hálózatra való csatlakoztatás után mérésre kész. A mérés során mV-üzemmódban dolgozunk! Amint az elektródokat a mérendő oldatba merítettük, nyomjuk meg a „SAMPLE” (= minta) gombot és ezt követve az ✓-gombot (Ez megfelel a számítógépeken azENTER-nek). A készülék rákérdez a hőmérsékletre, amit a jobb-bal nyílombokkal módosíthatunk, majd ✓-gomb megnyomásával érvényesítse a beállított értéket.

A mV-mérőnk érzékeli, ha van potenciálváltozás, majd ha ez már kellően kicsi, a folyadékkristályos kijelzőn kimerevedik az eredmény (RESULT).

A kijelzett értéket feljegyezzük, majd a következő mérendő pohárba merítjük az elektródokat.

SAMPLE és ✓-gomb megnyomása stb.

Töltse ki az alábbi táblázatot, majd készítsen diagramot a táblázat adatai alapján. Az alsó kimutatási határ grafikusán határozható meg az *1. ábra* alapján

Γ koncentráció [mol/dm ³]	pI	Mért elektromotoros erő [mV]
10 ⁻¹	1	
10 ⁻²	2	
10 ⁻³	3	
10 ⁻⁴	4	
10 ⁻⁵	5	
10 ⁻⁶	6	
10 ⁻⁷	7	
10 ⁻⁸	8	